

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Qvintum

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Capvt XVI. Idem a in eodem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74544](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74544)

perpetua stabilitate firmamus, quod Iudæi portent in pannis superioribus certum signum, scilicet rotam panni crocei coloris; & mulieres eorum in capite, ut sic à Christianis possint discerni. Salceburg. tempore Martini V. ubi de foeminis Judæis ita cavetur: Ut mulieres vel virgines dicta superstitioni insudantes, cum se in publicum exhibent Christianorum nostræ provincie, nolam sonantem in aliquâ sui corporis parte deferant. Paulus IV. constitutione 3. quæ incipit. Cum nimis absurdum. Pius V. in constitutione 7. quæ incipit. Romanus Pontifex: quibus cavetur, ut Iudæi masculi biretum, femina verò aliud signum patens, ita ut nullo modo celari possit,

palam deferre teneantur. Unde consuetudines antiquas Ferrariæ, & similibus civitatibus, in quibus promiscuis vestibus Iudæi, ac Catholicis utuntur, improbata esse docuerunt, alia pro ipsarum constitutionum expositione adducentes Riccius de jure person. lib. 2. cap. 43. per totum, Scortia in select. Pontific. constit. theorem. 54. Fragogolo ubi supra. Quæ omnia omitto, ut parum utilia, cum in his regnis jam à temporibus Ferdinandi, & Elizabeth ejecti, & eliminati fuerint. (d. Dominica passionis.) Juxta tradita supra in cap. quia 4:

CAPUT XVI.

Idem. ^a in eodem.

Cum sit nimis absurdum, ut Christi blasphemus aliquis in Christianos jura extransgressorum audaciam & hoc generali Concilio innovamus, prohibentes ne Iudæi publicis officiis præferantur, quoniam sub tali prætextu Christianis plurimum sunt infesti. Si quis autem eis officium tale commiserit, per ^c provinciale Concilium, quod singulis annis præcipimus celebrari, monitione præmissâ, distractione, quâ convenit, compescatur: officiali verò hujusmodi tamdiu Christianorum communi in commerciis & aliis denegetur, donec in usus pauperum Christianorum secundum providentiam diocesani Episcopi convertatur quidquid fuerit à Christianis ademptum occasione officii sic suscepti; & officium cum pudore dimittat, quod irreverenter assumpsit. Hoc idem extendimus ad paganos

NOTÆ.

^a Eodem.) Concil. videlicet Lateran. celebrato sub Innoc. III. ubi cap. 69. reperitur textus hic, & in quarta collectione, sub hoc tit. cap.

^b Toletanum.) Tertium videlicet, can. 14. ubi ita Hispaniæ PP. sanxerunt: Suggestente Concilio id gloriosissimus Dominus noster canonibus inferendum præcepit, ut Iudæis non liceat Christianas habere uxores, vel concubinas, nec mancipia Christiana comparare in usus proprios; sed & qui filii ex tali conjugio nati sunt, assumendos esse ad baptismum: nec ulla officia publica eos opus est agere, per quæ eis occasio tribuatur pœnam Christianis inferre. Et si à Gratiano in cap. nulla, § 4. dist. hæc verba Concilio Tolet. 4. tribuantur.

^c Provinciale Concilium.) Juxta tradita supra in cap. sic olim, de accusat.

^d Diocesani Episcopi.) Quia cum ipse qui tale officium contulit Iudæo, suspectus esset, non ejus auctoritate, sed interventus Episcopi pecunia est distribuenda, ut pro conciliatione hujus textus cum capite 6. §. eos, de homicidio, docuit Covarr. in cap. 3. de testam. num. 11.

COMMENTARIUM.

³ EX hac constitutione Concilii Lateran. sequens deducitur assertio: Iudæi, seu Pagani non debent præfici officiis publicis inter Christianos, aut in eos jurisdictionem exercere. Probat eam textus in cap. nulla 14. § 4. dist. cap. constituit 38. 17. quæst. 4. cap. 1. in fine, cap. penult. hoc tit. Concil. avernense can. 8. ibi: Ne Iudæi Christianis populis judices proponantur. Matifcon. can. 13. Ne Iudæi D.D. Gonzal. in Decretal. Tom. V,

Christianis populis judices deputentur, aut telonarii esse permittantur, per quod illis (quod Deus avertat) Christiani videantur esse subjecti. Meldense can. 73. Tolet. 12. can. 9. Narbonense sub Ludovico IX. can. 2. Concil. Regiacinum vulgò dictum can. 20. ibi: Omni ratione caret, & religioni Christiana noxium & contrarium noscitur, ut Iudæi à Christianis regalia exigant, aut ulla civiles, aut criminales causas inter Christianos judicandi locum habeant, &c. Palentinum anno 1322. can. 21. ibi: Absurdam & irrationabilem corruptelam, quæ in Christiana fidei vergit opprobrium, & jacturam, quæ contra canonicas sanctiones Iudæi & Sarraceni Christianis in publicis præficiuntur officiis, sub quorum prætextu Christianis plurimum sunt infesti, extirpare volentes, universis Ecclesiarum Prælati sub interminatione divini judicii præcipimus, & mandamus, ut Sanctorum Patrum statuta super hoc edita faciant inviolabiliter observari. Gregorius VII. lib. 9. registr. epist. 2. ad Alfonsum Regem Hispaniæ: Iudæos Christianis dominari, vel supra eos potestatem exercere, ulterius nullatenus sinas, quid enim est Iudæis Christianos supponere, atque hos illorum judicio subicere, nisi Ecclesiam Dei opprimere, & sathana synagogam exaltare? & dum inimicis Christi velis placere, ipsum Christum contemnere. Referunt Crespetius in summa, verbo Iudæi officia. Ant. Aug. in epit. lib. 12. tit. 6. cap. unic. hoc tit. in 5. compil. l. jubemus 17. Cod. de Episc. & cleric. aud. l. penult. Cod. de divers. offic. appar. judic. l. sublimitatem. 29. l. 205 42. l. domus 58. in fine l. penult. Cod. Theodof. de heret. l. qui prophano 21. Cod. de paganis, l. 165. Cod. Theodof. dedecur. Novel. Justin. 109. & 144. constitutio Theodofii de Iudæis, Samaritanis, Hæreticis, & Paganis, ex qua sumpta est lex finalis, C. de Iudæis, sed

sed paucis immutatis, inter quæ legitur: *Quod de patria honore arripiendo proponitur, cum in Theodosio Novella desit hæc clausula.* Cujacius ex Græcis legendum monet, nec patris honorem arripere: quam lectionem firmat Phocius in *nomocan. tit. 12. cap. 2. consonant lex 3. tit. 24. part. 7. lex 4. tit. 8. lib. 8. ordin.* Carolus *lib. 6. capitul. cap. 120.* Ne Iudei administratorio usu sub ordine villicorum, atque actorum Christianam familiam regere audeant, nec eis hoc à quoquam fieri præcipiatur. Illustrant ultra congestos in præfenti à Barbofa, & à Cenedo collect. 77. ad *Decret. Salcedo in praxi, cap. 23. num. 4. & 10.* Petrus Greg. *lib. 2. part. tit. 5. cap. 4.* Barbofa *lib. 3. voto 93.* Marquez in *Gubernat. Chr. st. cap. 3. ad finem.* Mendoza in *can. 56. Concil. Illiber. Gutierrez de delict. lib. 11. cap. 22.* Acunna in *dict. cap. nulla 14.* Amaya in *L. unic. Cod. de infamibus, num. 61.* Fragofo *part. 1. de regim. Chrif. Resp. disput. 2. §. 8.* Tiberius Decianus *tom. 1. tract. crimin. lib. 5. cap. 13.* Maiolus *dier. canic. colloquio de perfid. Iudeor. fol. 614.* Mornacius in *l. 6. Cod. de Episcop. aud. & in l. final. Cod. de Iudeis.* Hunnius ad *Treutl. volum. 1. disput. 7. questione 32.* Hopingius de *jure insignium, cap. 2.* Carball. in *cap. Raynaldus, num. 224. de testament.* Gutherus de *officiis domus August. lib. 2. cap. 4.* Mancinus de *triplici juris collat. cap. 182.* Rodericus Caro in *hiflor. Hispanen. lib. 3. cap. 44. fol. 161.* Ricciulus *lib. 2. de jure person. cap. 28. cum sequent.* Fornarius *lib. 6. rer. quotid. cap. 8.* Cujacius ad *tit. Cod. de Episcop. aud. & de Iudeis: Ofualdus lib. 18. Donel. cap. 7. littera N.* Escobar de *Pontif. jurisdic. cap. 23. num. 49.* Tapia *tom. 2. lib. 1. quest. 5. art. ult.*

4.
Trahitur
ratio du-
bitandi.

Sed pro dubitandi ratione in præsentem assertionem ita infurgo. Ad officia publica, dignitateque illi sunt admittendi, quibus majora suffragantur merita, quia similibus personis præmia, & honores debentur, *l. in nomine, §. hec autem, Cod. de offic. Præf. Africa, l. 1. ff. de Decurion. l. cum quis, Cod. eod. tit. lib. 10. cap. grave, de præbend.* Illustrant latè Barbofa *lib. 3. voto 93. ex num. 27.* Igitur sive Judæus, sive Paganus quis sit, si tamen majoribus pollet meritis, debet ad officia publica eligi. Augetur primò ex eo, nam juxta præceptum Domini *relatum in cap. 1. de conjug. servor.* acceptio personarum non est habenda, & injustum videtur certum genus personarum ad officia, dignitatesque admittere, alios verò ab eis removere: ergo non debent Judæi omnes absolute, & indistinctè ab officiis publicis removeri. Augetur secundo hæc dubitandi ratio ex *l. Iudei 8. Cod. de Iudeis*, ubi docetur, quod si Judæus litem habeat cum Christiano, adeatur judex Christianus. Unde à contrario facile deducitur, quod si habeat litem cum Judæo, Judæus est adeundus, qui secundum jus Hebræorum illam decidere possit. Igitur saltem pro eo casu Judæi iudices esse possunt.

3.
Soluitur
ratio du-
bitandi.

Quæ dubitandi ratione non obstante vera est præfens assertio, cujus ratio exprimitur in principio hujus textus, quia videlicet nimis absurdum est, ut Judæi & Pagani, qui Christum blasphemant, in Christianos vim potestatis exercent: quemadmodum enim tyrannis Christiani nominis hostibus hoc maximè consilium fuit, ut Christianos ab omnibus honoribus, comitiis, foro, & tribunalibus arcerent, ut de Juliano Apostata narrat Gregorius Nazianz. *orat. 1. in Julianum:*

fic vice versà Christiani Imperatores merito Judæis, & Paganis in universum ad Magistratus, & honores aditum præcluserunt, ut refert Theodoretus *lib. 1. eccles. hiflorie.* Quod absurdum cum cognovissent Patres nascentis Ecclesiæ, cum adhuc Imperatores Catholicos non erant, & ex Gentilibus ferè eligebantur, repetitis legibus caverunt, ne Christiani alium Christianum coram judice Gentili convenirent, ut ita nullam potestatem exercerent Ethnicis in Catholicos, & ut omnis occasio communicandi cum eis tolleretur. Concil. Carth. *4. can. 87.* *relatum in cap. Catholicus 2. quest. 6. D. Paulus 1. ad Corinth. cap. 6. ibi: Si qui ex fratribus negotia habent inter se, nec apud cognitores seculi judicentur.* Unde per sæculi cognitores intelligi Gentiles, probat Mendoza *lib. 3. Concil. Illiberit. cap. 38.* D. Clemens *lib. 2. constit. cap. 50.* Non cognoscant ergo omnes controversias, quæ inter vos oriuntur, neque contra vos infidelium testimonia recipiatis, nec ab his vos judicari velitis. Anacleus *epist. 1. ad omnes Episcopos.* Alex. I. *relatus in cap. relatum 11. questione 1.* Accedit, nam Judæi infames sunt, *l. 3. tit. 24. part. 7.* junctis congestis à Covar. in *Clement. si furiosus, part. 1. §. 6. num. 7.* Ofualdus *lib. 18. Donel. cap. 7. littera N.* Lara *lib. 2. de capellaniis, cap. 4.* Amaya in *L. unic. Cod. de infamibus.* Quare Juvenalis *satyr. 3. vers. 13.* quali vilibus & infamibus personis nemora locari consuevit ostendit, cum morsu.

Nunc sacri fontes, nemus, & delubra locantur

Iudeis, quorum cophinus, sphenumque supellex.

Et gens fortens dicitur ab Ammiano Marcellino *lib. 22. & obsæna à Rutilio lib. 1. iitiner.* Quare à Gentibus maximè exosi sunt, & eorum occurus malè ominatus, ut tradunt Dorleans *lib. 2. ad Tacitum, pag. 321.* Barthius *lib. 2. advers. cap. 12.* sed infamibus portæ dignitatum non patent, *dict. l. unic. Cod. de infamibus*, ubi plura Amaya in *l. 2. Cod. de digni. Bronchorst. cent. 4. art. 96.* Ergo rectè in præfenti statuitur Judæos non esse admittendos ad officia publica, & dignitates: quod & ad eorum progeniem, & descendentes extendunt Doctores supra laudati, & citati in *cap. eam te 7. de rescriptis.*

Unde infertur, Judæos minimè posse advocacionis officium exercere, *l. nemo 15. Cod. de Advocat. Episcop. audient. l. ult. Cod. de postul. faciunt textus in l. probatorias 9. Cod. de divers. offici. lib. 12. cap. nemo 7. de penit. dist. 1.* quia publicum officium est pro alio postulare; & non solum nobile, verum & laudabile est officium Advocati, *l. laudabile 4. Cod. de advocat. divers. judic. l. prohibendum 7. Cod. de postulando*, docent Donellus *lib. 18. comment. cap. 3.* ubi Ofualdus *litter. E.* Gutherus de *officiis domus lib. 3. cap. 2.* Bulengerus *lib. 6. de Imper. Rom. cap. 61.* Mastrillus de *Magistratibus lib. 2. cap. 12. numer. 6.* Amaya in *dict. l. unic. Cod. de infamibus*, à *numer. 87.* notavi in *cap. 1. de postulando.* Unde cum ab hujusmodi officio infames repellantur, ut probant Faber in *ration. ad l. 1. §. ait Prator. 8. de postul. Tiraquellus de nobilit. cap. 29. ex num. 11.* Judæi tanquam infames ab advocacionis munere arceci debent, ut probat Ricciulus *lib. 2. de jure person. cap. 24.* Idem dicendum est de Procuratoris officio, nam præterquam quod publicum est, *l. 2. ff. de regul. juris*, non vile

& abjectum, sed honestum, & nobile est, ut probat Ant. Faber. in *rational. ad l. Padius 7. ff. de arbitris*, Tiraq. de *nobilit. cap. 30.* P. Gregor. *lib. 9. syntag. cap. 4. num. 5.* Ofualdus *lib. 18. Donel. c. 3. littera P.* Bobadilla *lib. 3. Polit. cap. 1. num. 53.* quapropter infames ab hujusmodi officio repelluntur, *c. 1. & 2. 3. questione 7.* Paulus *lib. 1. sent. tit. 2. §. 3.* & *§. final. de exception.* docent Faber in *dict. l. Padius* Ofualdus *dict. c. 3. littera P.* Covar. Bobadilla & Farinacius, quos refert & sequitur Amaya in *l. si quis 34. Cod. de decur. l. 10.* et si contrarium teneat Donel. *dict. l. 18. c. 3.* Nec pro eo facit textus in *dict. l. si quis 34. Cod. de Decur.* nam ut ibi docuit Amaya in eo textu, non agitur de procuratore in iudicio exercenda, sed de administratione, & proeuratione alienarum facultatum, quæ quidem curialibus omnino prohibentur. Vnde Iudæi procuratores in iudicio esse nequeunt, ut probat Ricciulus de *iure person. lib. 2. cap. 26.* et si contrarium teneat Baldus in *l. spaz donem. 15. §. jam autem. ff. de excusat. tutor.* Idem etiam dicendum est de tabellionis officio: tum quia officium publicum est, & per consequens præfenti constitutione comprehensum: tum etiã quia honorabile est, *l. laudabilem 4. ff. de advocat. divers. iudic. l. maximarium 12. Cod. de excusat. numer. lib. 12.* Quare Cassiodorus *lib. 12. epist. 21.* honorabile decus appellavit. Probarunt latè Petrus Gregor. *lib. 42. syntagm. cap. 41.* Bulenger. *lib. 6. de Imperat. Rom. l. si quis 34. num. 6. Cod. de Decur. l. 10.* & notavi in *c. 2. ne clericis, vel monachi.* Undè meritò Iudæi à tali officio exercendo arcentur. Ricciulus *dict. lib. 2. cap. 27. per totum.*

7. *Difficili-
tate ratio
dubitandi*

Nec obstat dubitandi ratio supra expensa; nam verum est, ad dignitates, & officia publica homines virtute pollentes, litterisque conspicuos eligendos esse; tamen similes conditiones dari nequeunt in Iudæis, aut Paganis, cum illi non sint orthodoxæ fidei, sed publici peccatores & quidem immansissimi criminis, videlicet infidelitatis, & idololatriæ: unde nunquam in eis possunt reperiri qualitates, quæ illos dignos reddant dignitatum, aut publicorum officiorum. Et licet acceptio personarum non sit habenda, hoc tamen procedit inter fideles, & professores orthodoxæ fidei, ejusdemque virtutis. Vnde meritò Iudæis & Paganis in omnibus, & quoad omnia præferri debent fideles Catholici. Nec obstat augmentum difficultatis deductum ex *dict. l. si qua 20. Cod. de Iudæis.* Nam verum est, quod si Iis, sive civilis, sive criminalis, movetur inter Iudæum, & Christianum actorem, sive reum, necessario Iudæus Christianus adendus est, *dict. l. si qua:* cum Iudæi nullam jurisdictionem in Christianos exercere possint: idemque dicendum est, si Iis tractetur inter Iudæos. Nec tunc obstat augmentum difficultatis, nam cum argumentum illud deducatur à contrario sensu, & inde sequatur absurdum, nempe ut Iudæi inter Catholicos commorantes publicis præficiantur officis, ideo tale argumentum non admittitur.

8. *Expone-
re
§. final.
§. de
cur.*

Sed supra traditis aperto Marte opponitur textus in *l. generaliter 3. §. final. ff. de Decur.* ubi Vlpianus ita scribit: *Eis qui Iudæicam superstitionem sequuntur Divi Severus, & Antoninus honores adipisci permiserunt. Sed & necessitates eis imposuerunt, quæ superstitionem eorum non laderent.* Ex D. D. Gonzal. in *Decretal. Tom. V.*

quibus disertissimis verbis constat, Iudæos ad honores, atque officia publica admittendos esse, contra hucusque tradita, & expressam Theodosii constitutionem in *l. final. Cod. hoc tit.* Pro cujus difficultatis solutione varia adduxerunt utriusque juris Interpretes communiter repetentes hic. Covar. in *Clement. si fur. usus, 1. part. §. 2. num. 8. de homicid.* Ioannes de Platea in *l. omnes, Cod. de Decur. lib. 10.* Amaya *l. in l. unic. Cod. de infamibus, eod. lib. num. 72.* Ofualdus *lib. 18. Donel. c. 7. littera N.* asseruerunt sententiam textus in *dict. l. 3. §. final.* corruptam esse per edictum Imperatoris Theodosii, & valent. in *dict. l. final.* Sed hæc interpretatio facile convincitur ex vulgari principio textus in *l. unic. §. 6. Cod. de veteri jure enucleando:* ubi docetur, nihil contrarium in libris Pandectarum compilatum esse. Nec feliciter Abbas Ananias in *presenti*, Azo, Bartolus, & Baldus in *dict. l. final.* docuerunt, Iudæos quoad ritus eorum, & superstitionem posse adire iudices proprios, id est seniores, quorum iudicium subire tenentur. Verum hæc interpretatio expressè refellitur ex *l. Iudæi 8 §. final. Cod. hoc tit. in illis verbis:* *In his causis, quæ tam ad superstitionem eorum, quàm ad forum, & leges, ac jura pertinent, adeat scientia iudicia, omnesq; Romanis conferant legibus, & excipiant actiones.* Ergo quia nec quoad ritus proprios iudices peculiariter habere queunt: idque expressè colligitur ex facto Pauli relato *Actuum Apost. cap. 23.* ubi conventus coram collegio seniorum ad Cæsarem appellavit: ex quo factò Iudæos nullam habere jurisdictionem probat Gutherus de *officiis domus August.* Nec interest, quod Iudæi synedria sua, hoc est collegia, jure civili etiam approbata retinuerint, *l. Iudæorum 4. l. si qua 15. Cod. hoc tit.* probat Cujac. *lib. 7. obs. cap. 30.* quia nihil in ipsis circa iudicia forensia agebatur, nec seniores in ipsos ullam jurisdictionem exercebant postquam Iudæi per varias gentes dispersi fuerunt sine Rege, & sine Duce. Hac explosa sententiã subtiliter Alciatus *lib. 3. disput. cap. 8.* quem sequuntur Tiraquel. de *primog. q. 66. num. 42.* Decianus *lib. 5. tract. crim. cap. 13. num. 6.* Dorleans ad *Tacitum lib. 2. annal. pag. 319 & lib. 13. pag. 686.* Lofeus de *jure univers. Azevedo in l. 3. tit. 3. lib. 8. Recopil. Mendoza lib. 3. Concil. illiber. Mancinus de triplic. juris collat. lib. 2. cap. 182.* Aldrete *lib. 2. antiquit. Hispan.* Bertrandus de *jure perit. in vita Vlpiani*, ait corrupta esse verba illius textus, & pro illis verbis DD. Severus & Antoninus, reponendum esse D. Verus Antoninusque. Quæ emendatione admittenda, docet Iudæicam superstitionem non intelligi de Iudæis, sed de Christianis, & eorum superstitione, quibus Imperatores Divi Aelius Verus, & Marcus Antoninus, qui Divi fratres appellantur, ut probat Bisciola in *epit. annal. Baronii, tom. 1. anno Christi 163.* concesserunt, ut honoribus frui possent, eo quod in expeditione Germanica bello contra Marcomanos indicto, exercitus ipsorum siti penè deficeret, nisi precibus Christianorum imbre de celo divinitus dimissa futarentur, & ita Imperatores victoria feliciter potirentur, ut referunt Tertullianus in *apolog. cap. 5.* & ad Scapulam *c. 4.* in illis verbis: *Si litteræ Marci Aurelii gravissimi Imperatoris requirantur, quibus illam Germanicam sitim Christianorum sorte militum imbre diffusam testantur.* Et Iudæos pro Christianis à Gentilibus

Gentilibus usurpari, patet ex Dione Cassio in Domitiano; qui de Flavio Clemente Consule scribit, relictis Romanorum Diis ad religionem Judæorum se contulisse. Notavit Zerda in *advers.* cap. 72. Verum hæc solutio in pluribus peccat. Primò quia notum est, Marcomanicum bellum solum ab Imperatore Marco Aurelio Antonino gestum fuisse, cum jam Imperator Verus apoplexiâ occubuisse anno 171. ut referunt Tertul. ubi *suprà dict.* cap. 5. ubi plura notavit Pamelius *numer.* 64. Eusebius *Cæsar lib. 5. cap. 5.* Paulus Grotius *lib. 7. cap. 15.* & constat ex epistola ipsius Imperatoris Marci Aurelii, quæ extat apud Iustinum in fine secundæ apologiæ, ubi ait: *Quinque enim diebus aquam non sumpsimus, quòd non suppeteret; eramus enim in Germania umbilico, eorumque sinibus simul autem ac se humi abjecerunt, Deum precati sunt, quem ego ignorabam, statim de celo pluvia delapsa est, in nos quidem frigidissima, in Romanorum vero hostes grandis ignis specie, & similitudine.* Si ergo Imperator Verus tempore hujus Germanicæ expeditionis jam decesserat, minime miraculi supradicti occasione, ut voluit Alciatus, potuit concedere Christianis, ut honores adipiscerentur. Quare hæc Alciati sententia jam displicuit Anton. Augustino *lib. singulari ad modestinum.* Covar. in *Clement. si furiosus, 1. part. §. 2. num. 8.* Osuald. *lib. 18. Donel. cap. 7. littera N.* & notavi in *can. 56. Concilii Illiber.* Nec etiam rectè Alciatus & Mendoza *lib. 3. Concilij Illib. Lipsius lib. 13. annal. Taciti, Camerarius cent. 1. horar. success. cap. 39.* docuerunt Judaicam superstitionem in eo textu referri debere ad catholicam religionem, quam ita infensissimus Christianorum Vlpianus appellabat, ut eontrà Modestinus religionis vocabulo Judæorum sectam decorat, in *l. circumcidere 11. ff. ad leg. Corn. de sicar. Catholici veram religionem edoceri, cæterorum dogmata superstitionem plerumque dicunt, l. omnes qui 49. C. de Decur. lib. 10. l. curiales 7. Cod. de heretic.* Nam ut probat Amaya in *dict. l. unic. num. 66.* ea verba necessariò referenda sunt ad judaicam religionem, quæ frequenter superstitione appellatur, ob scrupulosas & vanas eorum caremonias.

9.
Referuntur
sur alia
interpretationes.

Succedit alia interpretatio Mascardi de Sufanis in *tract. de Iudeis 2. part. cap. 6. num. 18.* qui asserit Imperatores Severum & Antoninum Judæis honores adipisci permisisse, non omnes, sed eos qui superstitionem eorum laderent, Quam sententiam ut adstruat, textum emendat, & ita legit: *Eos qui judaicam superstitionem sequuntur, Divi Severus, & Antoninus honores adipisci permiserunt, sed & necessitatem eis imposuerunt, qui superstitionem eorum laderent.* Sed cum Maschardus litteram textum corrumpat, audiendus non est. Quare his sententiis omissis, ut veram assignemus interpretationem, sciendum est, constitutionem illam Imperatorum *sub tit. de Decurion. à Triboniano compilatam fuisse.* Unde ad honorem Decurionatus referenda est, aliàs Tribonianus sub eodem titulo eam non transcripsisset. Quare cum in §. præcedenti actum esset de spuris ad Decurionatus in defectum aliorum promovendis statim Vlpianus in *lib. de offic. Proconsul.* scripsit permissum fuisse Judæis honores accipere, ergo de honore Decurionatus accipiendus est, ut docuerunt Glossa ibi, *littera L.* & Gothofred. *littera P. Barol. in l. omnes 49. Cod. de Decur. num. 10.* Deinde supponendum est, ad exem-

plum Senatus Romani in aliis municipiis fuisse etiam Curiam, seu minorem Senatum, *l. exemplo 36. Cod. de Decur.* Unde à Curia, cui adscribebantur, Decuriones, seu Curiales appellati sunt, *l. observare. l. Curiales. l. 2. §. 39 & 47. Cod. eod. tit.* sive à decem, quia cum Colonia adducebantur, decima eorum pars, qui deducebantur, consilio publico mancipabatur, *l. Pupillus 139. §. Decuriones. ff. de V. S.* sive ut tradit Cassiodorus *lib. 9. epist. 2.* curiales dicti sunt à cura, quam habere debent maximè sollicitam de rebus patriæ, & civitatis; & cum ad exemplum Senatus Urbis, Senatus ille minor institutus fuisset in municipiis, Decuriones etiam Senatores dicebantur, *l. omnes 33. Cod. de Decur. Novella Majorani de Curialibus, in princip. Evagrius lib. 7. Cassiodorus lib. 2. epist. 18. & lib. 5. epist. 21. & lib. 6. epist. 3.* lepidissime notavit Aufonius in *Mosella.*

Quos Curia summus
Municipium vidit Proceres, propriumque Senatum.

Docent Pancirola in *notit. de Magistr. municip. 1. Briffonius lib. 4. antiq. cap. 13. Bulengerus lib. 7. de Imperio Roman. cap. 3. Ofwaldus lib. 2. Donel. cap. 21. littera E. Bobadilla lib. 3. Polit. cap. 8. numer. 8. Amaya in præfat. ad tit. Cod. de Decur. numer. 1. Tandem supponendum est, quod licet Decuriones hæc nominibus Senatorum, summorumque Primatum decorentur; & licet quam pluribus privilegiis potiantur, quæ congescerunt Pancirola *dict. tract. de Magistr. municip. cap. 6. Fornerius lib. 1. selet. cap. 12. Gothofr. ad tit. Cod. ad Decur. Bulengerus lib. 7. de Imper. Roman. cap. 6.* Et licet dignitatem, ac honorem habere dicantur, *l. 2. §. final. ff. de Decur. junctis traditis à Plateam l. 1. Cod. eod. tit. num. 1. Bobadilla lib. 3. polit. cap. 8. num. 19. Azevedo in Curia Pisan. lib. 3. tamen odiosum, utpote plenum oneribus, quæ congerit Amaya in *præfat. ad tit. Cod. de Decur. lib. 10. n. 17.* & apud antiquos exotum fuit hujusmodi officium, usque adeo, ut albo Decurionum non adscriberentur, nisi invitati, ut constat ex Synesio *epist. 93. Cassiodoro lib. 9. variar. epist. 2.* ibi: *Quicquid eis honoris causâ delegabat, ad injuriam potius videbatur esse perductum.* Et si latitabant, ad subeundum munus cogebantur, *l. ex omnibus 31. Cod. de Decur. immò etiam si domus Augusti privilegio sese deferrent, extrahebantur, curiales 38. Cod. eod. tit.* & sic deinceps cogebantur munus implere, ut velut glebæ adscripti, & servi Curia mancipati, ipsam minimè deserere quirent. *l. omnes 50. l. si quis 55. Cod. eod.* adeo ut si se subtraherent, honore privarentur. *l. quavis 31. Cod. eod. tit.* Unde velut servi censebantur. Sic Majoranus eos appellat in *Novel. de curialibus*, ibi: *Curiales servos esse Reipublicæ.* Licet ex Cassiodoro *lib. 7. epist. 47. Cujacius nervos emendaverit, quem sequitur Fornerius in notis ad ipsam epistolam 47. Cassiodori;* ideoque passim in titulo de *Decurionibus*, *lib. 10.* eorum ministerium vocatur servitium, officiumque mancipatio Curia; totque incommodis, atque oneribus fatigabantur Decuriones, ut penæ causâ ab Imperatoribus Gentilibus munus hoc Christianis injungeretur, atque supplicii loco ipsi Curia addicebantur. Cassiodorus *lib. 6. ep. 7.* ibi: *Clericis autem omnia privilegia, honores, consuetudinesque, subtraxit, & leges impostas pro eis solvit, ipsosque Curia tradidit.* Et satis innuitur in *l. ne quis 38. Cod.***

Cod. de Decur. ibi: Ne quis officialium pœna specie Curie detur. Ubi Gothofredus littera K. & Cassiodorus lib. 1. histor. trip. art. c. 9. inter illos qui metallis erant damnati, eos qui Curis erant mancipati commemorat: observat Brissonius lib. 4. antiquit. cap. 13. & quod maxime mirandum est, quam plures nuptiis abstinebant, ne liberos Curie obnoxios relinquerent, ut testis est Imperator Justinianus in novel. 38. de Decur. §. 1. ibi: Denique quoniam ipsis corporibus fraudare curam voluerant, rem omnium impiissimam adinvenerunt, à nuptiis legitimis abstinentes

10.
Præcipue
curæ
interpretatio

His suppositis dicendum est, Imperatores Severum, & Antoninum Decurionatum permississe Judæis, quia officium illud plus oneris, quam honoris habebat. Nec credi potest, Imperatores Judæos honorare voluisse, cum omni ævo eos invisos fuisse Romanis, & in derisionem habitos fuisse constet; ipse enim Augustus Cæsar in opprobrium gentis illius Aristobulum, & Alexandrum fratres laqueo suspendit. Tiberius ejus successor sic exosos habuit Judæos, ut eorum sacra, ac caeremonias ab Urbe Senatusconsulto pelleret. Tacitus lib. 2. *Annal.* Consequenter Cæsar Cæsar Philonem Judæum Legatum post Christi mortem pro patriis legibus retinendis maxime irritat, ut referunt Eusebius, & ipse Philo in *libello legationis ad Cæsum*. Claudius Cæsar Cæsar successor edicto suo pelli ex Urbe jussit Judæos. Suetonius in *eodem*, cap. 25. Orosius lib. 7. cap. 61. facit Juvencalis *satyr.* 3. vers. 13.

Nunc sacri fontes, nemo, & delubra locantur Judæis, quorum copiosus, fennumque supellex. Probat Dorleans lib. 2. ad Tacitum, Gaspar Barthius lib. 2. *adversar.* Et ut ad tempora Septimii Severi, & Antonini accedamus, certum est, Ælium Alexandrum Imperatorem primo sui Imperii anno Judæos subvertisse, civitatemque Hierosolymam à suo nomine Æliam vocasse, ut referunt D. Hieronymus in *cap. 9. Daniel.* Aloix *advitam S. Ignatii*, tom. 1. cap. 2. Eusebius in *chron. lib. 4. cap. 5.* Gênebrardus lib. 2. *chronograph. pag. 62.* Tandem Imperatores Severus, & Antoninus acriter persecuti fuerunt, ut refert Tertul. in *apolog. cap. 5.* qui miserum eorum statum depinxit: quod & fecit Prudentius contra Judæos, vers. 608. ibi:

*Exiliis vagus huc illuc fluctuantibus errat
Judæus, postquam patriæ de sede revulsus
Supplicium pro cæde luit, Christianique negati
Sanguine respersus commissa piacula solvit.*

Unde facile cognoscitur, Imperatores permississe Judæis Decurionatum obtinere, quia onus erat, ut constat ex supra traditis; ut ita potius gravarentur onere, quam decorarentur honore. Unde postquam Ulpianus refert in *dict. §. 3.* Imperatores permississe Judæis honorem obtinere, ea adjecit verba: *Sed & necessitate imposuerunt*: quæ sensum illum habent, non solum onus Decurionatus, sed etiam alia munera, videlicet onerosa, eis inflixerunt; ideo addita ea conjunctio &, quæ cum superioribus sequentia conjungit: testantur similiter & verba illa, *qua superstitionem eorum non laderent*; nec enim hæc adjuncta forent, nisi exprimere voluissent, ut quantumvis in eorum defatigationem onera iniungerent, nolle tamen ut exinde eorum superstitioni lædatur, cum illi in suis synagogis & caeremoniis inquietandi non sint, ut probavi in *cap. 3. hoc tit.* Præsentit hanc solutionem Mela *miscel. jur. c. 12.*

D. D. Gonzal. in *decretal. Tom. V.*

num. 11. Gothofredus in *l. 49. Cod. Theodos. de Decur.* Manet ergo, Judæos non admitti ad honores, & dignitates; admitti tamen ad Decurionatum, quia onus potius continet, quam honorem. Quomodo procedunt textus in *dict. l. ult. Cod. de Judæis*, junctis lege *justio 5. lege quicumque 10. Cod. eod. tit. & lege omnes 49 Cod. de Decur. lib. 10.* Nec contrarium probatur in *l. Manichei 12. Cod. de heretic.* ubi Judæis interdicatur Patres civitatum fieri; nam ut rectè animadvertit Cujac. in *l. 3. Cod. de his qui sponte munus, lib. 10.* Patres civitatum non sunt Decuriones, sed civitatum tantum curatores, ut etiam exponunt Gothofredus in *dict. l. 3. & dict. l. Manichei 12.* ut etiam pecunia publica & operarum publicarum discussores dicuntur in *l. 1. Cod. quibus muneribus excusentur, lib. 10. Novel. constitutio 27. 85. 128. 160.* non verò Decuriones: quapropter de illis intelligenda est dicta lex *Manichei 12. Cod. de heretic. & Manichei*; non verò de Decurionibus.

Secundò suprà traditis obstat textus in *l. Iudæi 8. vers. si qui verò, Cod. de Judæis*, ubi Imperatores Arcadius, & Honorius docent, Judæos arbitros esse posse. Ergo & Judices; siquidem arbitria redacta sunt ad instar judiciorum, *l. 1. ff. de arbitr.* & per consequens officium publicum obtinere possunt; siquidem certum est, judicium officium publicum munus esse, publicaque auctoritate firmari, *l. final. §. 14. ff. de muner. & honor. l. quippe 78. ff. de judiciis, l. 2. ff. de R. I. l. privatorum 3. Cod. de jurisdic. l. 1. ff. eod. l. cum qui 13. eod. tit. Donel. lib. 27. comment. cap. 6. ubi Osualdus littera A. & B. Goveanus lib. 2. de jurisdic. num. 35. Vulteus ad *l. 1. Cod. de jurisdic. lib. 2. cap. 14.* Faber in *ration. ad dictam legem primam, de arbitrariis.* Igitur quia Judæi ad publica officia admitti valent. Cui difficultati facile satisfaciamus, si supponamus arbitrum propriè non esse judicem, sed ita appellari adjuncta illa particula, *ex compromisso*; sicut judices compromissarii sunt, in quos partes additæ penam compromittunt, *l. minorem 34. §. final. de minor. docet eleganter Scipio Gentilis de jurisd. lib. 2. cap. 8. differit Cujac. in paratit. ad tit. Cod. de judiciis, Petrus Gregor. lib. 47. syntagm. cap. 12. num. 2.* Et ideo non judices, sed partes judicis vocantur, *l. Pomponius 13. §. recepisse 2. de recept. arbitr. l. 14. Cod. de judiciis*: & in quam plurimis judices non habentur, quæ congerit Goveanus *lib. 2. de jurisdic. à num. 31. & Donellus lib. 28. comment. cap. ult. & ibi Osualdus littera C.* Antonius Faber ad *dict. l. 1. de recept. arbitr.* Unde jure civili ex eorum sententia nec exceptio nascebatur usque ad Justiniani nostri tempora: quapropter cum propriè judices non sint, sed tantum partes eorum, nec ullam jurisdictionem exercent, *dict. l. 8. Cod. de jurisdic.* non mirum permissum Judæis arbitrium, ut ita potius, quam cum strepitu judicii intra ipsos motæ controversiæ sopirentur, & magis si observemus, infames ab ejusmodi arbitrio non fuisse depulso, *l. Padius 7. de recept. arbitr. docet Amaya ad tit. de infamis, num. 92.* Unde non adversatur dicta lex *Iudæi 8.* decisioni nostri textus, ibi: *Ab officiis publicis*; quia publicum officium minimè habet compromissarius, nec alter Judex dicitur, quam qui constituitur auctoritate publica, ex qua, ut supra dixi, appellatur officium publicum, quæ in arbitris ut privatis deest, *dict. l. 3. Cod. de jurisd.* Unde tantum officium*

II.
Exponitur
l. Iudæi
8. C. de Iudæis.

officium privatum est arbitrium ferre, nec dignitatem jurisdictionemve ullam continet, ut refert noster Amaya ubi supra. Videndus Gothofredus in l. iudai 10. Cod. Theodos. de iurisdic.

12. Etiam supra traditis obstat textus in l. si spado-
Exponitur l. Spadonem, s. jam au-
tem, ff. de excusat. tutor. ubi Mo-
destinus refert ex constitutionibus (intelligo Severi, & Antonini, de quibus in dict. l. 3. §. final. ff. de Decur.) Judæos posse tutores esse, etiam non Judæorum, sed tutela munus publicum est; ergo Judæi possunt habere publica officia. Accedit timor perversionis, siquidem facile tutor potest corrumpere mores populi Christiani, de quo absque dubio sensit Modestinus in eo textu; quare pupillus educari jubetur penes eas personas, a quibus ipse cultu veteri, moribusque patriis edoceri possit, l. 1. & final. ff. ubi pupillus, l. 2. Cod. hoc tit. Pro cuius difficultatis solutione dicendum est, in eo textu doceri Judæos tutores esse posse etiam non Judæorum, non quoad ipsorum educationem, sed quoad bonorum administrationem tantum. Quæ solutio facile probatur ex illis verbis sequentibus: *sicut & reliqua administrabunt*. Ex quibus facile constat, in præcedentibus actum fuisse tantum de bonorum administratione, quam recte Judæi habere possunt. Nec obstat tutelam publicam munus esse, quia ut supra de officio decurionatus dixi, officium tutoris onus potius continet, quam honorem, ideoque ab onere tutelæ Judæos excusari non posse. Nec etiam obstat si dicas, tutorem principaliter dari personæ, non rei, vel causæ, *princip. Insit. de tutel.* quia licet id verum sit, tamen in præsentis casu postquam Prætor causâ cognitâ agnoverit non expedire pupillum morari, seu educari penes Judæum, ipsi onus administrationis bonorum injungat, alteri vero educationem pupilli commendabit. Verum etsi jure civili hæc procedant, tamen attento jure canonico verius est, nec etiam quoad bona Judæos tutores esse posse, quia licet juxta proximè tradita non possint facile corrumpere mores pupillorum; tamen cum insensibilissimi sint Christianis, facile, cum non possint in corpore, aut anima lædere, in eorum bona grassabuntur, ut docuerunt Petrus Gregorius lib. 2. *synagm. cap. 4. num. 8. & 9.* Faber in *Jurisprud. tit. de excusat. tutor. princip. 1. illat. 9.* Guierrez lib. 1. *de delict. quest. 21.* Cujac. lib. 7. *obs. c. 30.* qui etiam jure civili attento hoc procedere affirmat, sed absque ullo juris testimonio, cum contrarium expressè legamus in dict. §. jam autem.

13. Exponitur l. 1. Cod. de
Episc. au-
ditur.

Ex supra traditis lucem accipit textus in l. Archigerontes, Cod. de Episcop. audient. ubi ita statuitur: *Archigerontes, dicecæque ergastorianorum, non nisi Christiani dirigantur: quod officium tuum sollicito observet excubiis*. Ubi difficile est, quid per Archigerontas, dicecætasque intelligatur; siquidem eorum officium tantum Christianis committi statuerunt Imperatores. Acursius ibi Archigerontas exponit, id est Archipresbyteros, aut Episcopos, vel minores sacerdotes, qui peccata eorum qui ad metalla damnati erant, audirent. Sed merito eum reprehendit Pancirola lib. 2. *variar. c. 173.* nam si Imperatores sensissent de presbyteris ad confessiones damnatorum audiendas deputandis, frustra statuerent, ut necessariò Christiani essent, siquidem non solum Christiani, verum & sacerdotes tales ministri esse debent. Nec felicitus Alciatus lib. 3. *dispunct. cap. 18.* textum illum accipit de his, qui mensam Principis, aut alia ejus negotia procurant, cum nullibi legamus similes dispensatores Archigerontas dici. Pancirola dict. *cap. 73.* asserit per Archigerontas in eo textu intelligi senes, qui gynæciis præerant, ubi vestes Principum, & lintea texebantur, de quibus in *titul. de Murilegulis, Gynæciariis, & procuratoribus Gynæcii, lib. 11.* Sed eodem modo refellitur Pancirola, ac ipse impugnavit Alciatum. Quare his omisissis, pro vera illius textus interpretatione, qui reperitur in *Cod. Theodos. sub tit. de Alexand. plebis Primatibus*, ut jam notarunt Pancirola dict. *cap. 73.* Cujac. lib. 23. *obs. cap. 3.* Gothofredus ibi, dicendum est, Archigerontas vocari Principales Curie Alexandrinæ, seu quinque Summantes ordinis Alexandrini, quasi Principes Senatorum municipalium; curatores vero corporum ejusdem urbis Alexandrinæ vocant Imperatores Dicecætas Ergastorianorum, id est curatores corporatorum. Statuerunt ergo Imperatores in dict. l. 6. Principales istos Curie, & corporatum Alexandriæ, Christianos eligi, ut in seditiosissima civitate popularium factiones, quibus Christiana ipsa religio offendi, vel Christiani ipsi præmi potuissent, Principalium auctoritate comprimerentur: docuit Petrus Burgius lib. 1. *elector. cap. 3.* quem sequitur Mornacius in dict. l. 6. Cum enim injustum, ac indecorum sit, Judæos, seu Paganos præfici Christianis, seu officiis publicis, in quorum exercitio ipsos vexare possint, ideo Imperatores noluerunt infideles præponi publicis officiis, & præponi ipsis corporatis.

CAPUT XVII.

Idem ^a in eodem

AD liberandam terram sanctam. *Et infra*: Excommunicamus præterea, & anathematizamus illos falsos, & impios Christianos, qui contra ipsum Christum & populum Christianum Sarracenis arma, ferrum, & ^b ligamina deferunt galearum; eos etiam, qui galeas eis vendunt, vel naves: quippe in piraticis Sarracenorum navibus curam gubernationis exercent, vel machinis, aut quibuslibet aliis aliquid eis impendunt consilium, vel auxilium in dispendium Terræ sanctæ: ipsosque rerum suarum privatione mulctari, & capientium servos fore censemus: præcipientes, ut per omnes urbes maritimas diebus Dominicis & festivis hujusmodi sententia publicè innovetur, & talibus gremium non aperiatur Ecclesiæ, nisi totum, quod ex commercio tam damnato perceperint, & tantundem de suo in subsidium Terræ sanctæ transmiserint, ut a quo judicio, in quo deliquerint